

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА И О НУКЛЕАРНОЈ СИГУРНОСТИ

("Сл. гласник РС", бр. 36/2009 и 93/2012)

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1

Овим законом прописују се мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и уређују се услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом.

Одредбе овог закона не односе се на јонизујућа зрачења природног порекла из свемира на нивоу тла, земљине коре и људског организма, ако таква зрачења нису промењена човековим деловањем.

Одредбе овог закона не односе се на нуклеарне објекте чија је изградња забрањена посебним законом.

Забране

Члан 2

Забрањено је обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима без претходно прибављеног одобрења које издаје Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Забрањено је свако истраживање и делатност у циљу развоја, производње и употребе нуклеарног оружја, као и коришћење нуклеарног материјала за производњу нуклеарног оружја и других експлозивних направа.

Забрањен је увоз на територију Републике Србије радиоактивног отпада и ислуженог нуклеарног горива иностраног порекла.

Забрањена је уградња радиоактивних громобрана на територији Републике Србије.

Забрањена је уградња јонизујућих детектора дима који имају извор јонизујућих зрачења у гасовитом стању или извор јонизујућих зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању.

Значење појмова

Члан 3

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) *активност* јесте број распада радиоактивног материјала у јединици времена;
- 2) *акцидент* јесте неочекивани догађај, људска грешка, отказ опреме и друга неправилност чије последице или могуће последице нису занемарљиве са аспекта заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне, односно радијационе сигурности или безбедности;
- 3) *декомисија* јесте скуп техничких и административних активности које спроводи корисник нуклеарног или радијационог објекта (изузев објекта за одлагање радиоактивног отпада), после трајног престанка рада таквог објекта, којима се постиже ослобађање тих објеката од даље регулаторне контроле;
- 4) *деконтаминација* јесте поступак уклањања или смањења нивоа контаминације, који укључује и мере уклањања непосредне опасности наступања контаминације, мере контроле даљег ширења контаминације, изолације и безбедног уклањања извора контаминације, као и радње везане за процену и анализу ризика наступања контаминације и процену и анализу штете у животној средини услед контаминације;
- 5) *дозвола* јесте писани акт који Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије издаје за поједаначни промет једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала;
- 6) *животна средина* јесте скуп природних и створених вредности чији међусобни односи чине окружење односно простор и услове за живот;
- 7) *заштита животне средине* јесте скуп мера којима се спречава штетно дејство јонизујућих зрачења у животној средини и отклањају последице тих зрачења;
- 8) *заштита од јонизујућих зрачења* јесте скуп мера којима се спречавају штетни ефекти излагања јонизујућим зрачењима;
- 9) *извори јонизујућих зрачења* јесу материје, уређаји и објекти који емитују или могу да емитују јонизујућа зрачења;
- 10) *излагања становништва* јесу излагања услед акцидента и излагања услед одобрених примена извора јонизујућих зрачења, осим медицинског и професионалног излагања и излагања основном нивоу зрачења из природе (фону);
- 11) *излагање јонизујућим зрачењима* јесу радња или услови при којима долази до озрачивања човековог организма јонизујућим зрачењима;

- 12) *интервентни нивои* јесу нивои очекиваног озрачивања које би могло настати као последица акцидента или хроничног излагања јонизујућим зрачењима при којима се предузимају посебне мере заштите;
- 13) *интервенције* јесу систематске, унапред планиране мере којима се смањује постојећи ниво излагања јонизујућим зрачењима или могућност озрачивања јонизујућим зрачењима која су последица акцидента;
- 14) *јонизујућа зрачења* јесу електромагнетска или честична зрачења која могу да произведу јоне и проузрокују штетне ефекте по живот и здравље људи и животну средину;
- 15) *контаминација* јесте непланирано и непожељно присуство радиоактивног материјала, као и процес којим долази до његовог присуства на површинама или унутар чврстих, течних или гасовитих тела (укључујући и људски организам), изнад прописаних граница;
- 16) *коришћење извора јонизујућих зрачења* јесте поседовање, рад са изворима, производња, инсталирање, сервисирање и складиштење;
- 17) *лиценца* јесте писани акт који Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије издаје правном лицу или предузетнику као доказ да су испуњени сви прописани услови за обављање радијационе делатности или нуклеарне активности;
- 18) *медицинско излагање* јесте излагање пацијената и лица која помажу пацијентима при медицинској примени извора јонизујућих зрачења, а нису професионално изложена лица, као и лица која су добровољно укључена у програме медицинских истраживања уз примену извора јонизујућих зрачења;
- 19) *мониторинг радиоактивности* јесте скуп мерења, обрада и интерпретација резултата мерења радијационих и других параметара ради процене нивоа и контроле излагања становништва;
- 20) *недозвољени промет нуклеарних и радиоактивних материјала* јесте свако примање, поседовање, снабдевање, коришћење, преношење или одлагање нуклеарног или радиоактивног материјала на територији Републике Србије или при преласку државне границе, без одговарајућег одобрења Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије;
- 21) *носилац лиценце за обављање радијационе делатности* јесте правно лице или предузетник који има лиценцу за обављање радијационе делатности;
- 22) *носилац лиценце за обављање нуклеарне активности* јесте правно лице које има лиценцу за обављање нуклеарне активности;
- 23) *нуклеарна сигурност* јесте скуп мера којима се обезбеђују услови за рад нуклеарног објекта, спречавају нуклеарни акциденти или ублажавају његове последице, односно смањује радијациони ризик на прописан ниво;

24) *нуклеарне активности* јесу увоз, извоз, коришћење и транспорт нуклеарног материјала експлоатација руда које садрже нуклеарни материјал, лоцирање, пројектовање, изградња, пробни рад, пуштање у рад, коришћење, трајни престанак рада и декомисија нуклеарних објеката и санација њихових локација, као и управљање радиоактивним отпадом;

25) *нуклеарни материјал* јесте плутонијум изузев оног изотопске концентрације која прелази 80% Пу-238; уранијум У-233; уранијум обogaћен у изотопском садржају У-235 или У-233; уранијум који садржи смешу изотопа која се јавља у природи, а концентрација му је већа од оне која се јавља у рудама или остацима при преради, као и смеша наведених материјала;

26) *нуклеарни објекат* јесте објекат у којем постоје или се користе нуклеарни материјали, укључујући објекте за складиштење, третман и одлагање радиоактивног отпада;

27) *одлагање радиоактивног отпада* јесте скуп радњи и активности за трајно смештање радиоактивног отпада;

28) *одобрење или ауторизација* јесте скуп радњи и активности које Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије предузима у прописаном поступку и на основу одговарајућег захтева правног лица или предузетника за издавање лиценце, дозволе, потврде или решења о испуњености прописаних услова за обављање делатности, односно послова утврђених овим законом;

29) *основни ниво зрачења из природе (фон)* јесте укупно јонизујуће зрачење које потиче из природних извора или извора у животној средини који не подлежу контроли;

30) *потврда о евидентирању* јесте писани акт који Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије издаје правном лицу или предузетнику који обавља делатност малог радијационог ризика, односно који користи изворе зрачења ниске активности;

31) *потенцијално излагање* јесте излагање које није извесно, а може бити последица акцидента на радиоактивном извору или следа неконтролисаних догађаја, укључујући грешке приликом руковања или квара опреме;

32) *потомак* јесте нуклид настао радиоактивним распадом;

33) *пријављивање или нотификација* јесте писани акт у форми пријаве који правно лице или предузетник на прописаном обрасцу доставља Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије ради информације о врсти извора јонизујућих зрачења које користи, поседује или намерава да користи;

34) *природни радионуклиди* јесу радионуклиди који се јављају у природи, односно који нису настали човековим деловањем (уранијум, радијум, торијум и други);

35) *промет извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала* јесте набавка, продаја, увоз, извоз, транзит и сваки други начин стављања у промет таквих материјала;

36) *професионално изложена лица* јесу лица која раде са изворима јонизујућих зрачења или се у процесу рада налазе у пољима јонизујућих зрачења;

37) *радијациона делатност* јесте свака активност (радња) са изворима јонизујућих зрачења која може довести до повећања нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица и становништва;

38) *радијациона и нуклеарна безбедност, односно безбедност радиоактивног и нуклеарног материјала односно објеката у којима су ти материјали смештени* јесте скуп мера за спречавање неовлашћеног приступа, оштећења, губитка, крађе и неовлашћеног промета радиоактивног и нуклеарног материјала, односно објеката у којима су ти материјали смештени;

39) *радијациона сигурност* јесте скуп прописаних организационих и техничко-технолошких мера које обезбеђују оптимално планирано излагање и оптимални ризик потенцијалног излагања јонизујућим зрачењима, које је последица коришћења извора јонизујућих зрачења, укључујући и мере заштите од зрачења, мере за спречавање акцидента, као и мере за санирање последица акцидента, ако до њега дође;

40) *радијациони објекти* јесу објекти у којима се налази један или више извора јонизујућих зрачења чији је ризик озрачивања такав да може довести до излагања запослених и становништва изнад прописаних граница;

41) *радијациони ризик* јесте угрожавајући здравствени ефекат при излагању јонизујућим зрачењима, узимајући у обзир и вероватноћу таквог излагања, било који ризик везан за сигурност, укључујући и екосистеме у животној средини, који може настати као последица излагања јонизујућим зрачењима, присуство радиоактивних материјала, укључујући и радиоактивни отпад, или њихово испуштање у животну средину, губитак контроле над језгром нуклеарног реактора, нуклеарном ланчаном реакцијом, радиоактивним извором или било којим другим извором јонизујућих зрачења;

42) *радиоактивни материјал* јесте материјал који садржи један или више радионуклида чија је укупна и специфична активност већа од прописаних граница;

43) *радиоактивни отпад* јесте радиоактивни материјал који се не планира за даљу употребу;

44) *радиоактивност* јесте физичка појава код које се атоми спонтано распадају уз емисију једне или више врста јонизујућих зрачења, као што су алфа, бета, неутронско и гама зрачење;

45) *радионуклид* јесте нуклид односно атом са дефинисаним атомским бројем, атомском масом и енергетским стањем, који је радиоактиван;

46) *решење* јесте писани акт који Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије издаје правном лицу које испуњава услове за обављање послова заштите од јонизујућих зрачења, радијационе делатности или нуклеарне активности, односно предузетнику који испуњава услове за обављање радијационе делатности, у складу са овим законом;

47) *складиштење радиоактивног отпада* јесте смештање радиоактивног отпада на месту које је под надзором овлашћеног правног лица;

48) *специфична активност радиоактивног материјала* јесте активност јединице масе тог материјала;

49) *спољашње излагање* јесте излагање које настаје услед дејства извора јонизујућих зрачења изван организма човека;

50) *унутрашње излагање* јесте излагање које настаје услед дејства извора јонизујућих зрачења који се налазе у организму човека;

51) *управљање радиоактивним отпадом* јесте скуп административних и оперативних активности у руковању, третману, чувању, складиштењу, транспорту (само унутар предвиђене локације) и одлагању отпада, као и испуштање ефлуената.

II ПРОГРАМИ РАДИЈАЦИОНЕ И НУКЛЕАРНЕ СИГУРНОСТИ И БЕЗБЕДНОСТИ И ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА РАДИОАКТИВНИМ ОТПАДОМ

Врсте програма

Члан 4

Ради обезбеђивања услова за спровођење политике у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности и политике управљања радиоактивним отпадом, Влада, на предлог Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, доноси Програм радијационе сигурности и безбедности, Програм нуклеарне сигурности и безбедности и Програм управљања радиоактивним отпадом, у складу са прописом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Програмима из става 1. овог члана одређују се дугорочни планови и циљеви у вези са заштитом од јонизујућих зрачења, нуклеарним активностима и управљањем радиоактивним отпадом, као и систем контроле и физичке заштите нуклеарних објеката и нуклеарних материјала у складу са стандардима и принципима међународних организација у овој области, као и преузетим међународним обавезама.

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије доставља годишњи извештај о реализацији програма из става 1. овог члана Влади и министарству надлежном за послове заштите од јонизујућих зрачења, министарству надлежном за послове нуклеарне сигурности и управљање радиоактивним отпадом и телу надлежном за националну безбедност.

III АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА И НУКЛЕАРНУ СИГУРНОСТ СРБИЈЕ

Оснивање

Члан 5

Ради обезбеђивања услова за квалитетно и ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности при обављању радијационих делатности и нуклеарних активности Влада ће основати Агенцију за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије (у даљем тексту: Агенција), као самосталну регулаторну организацију која врши јавна овлашћења у складу са законом.

На оснивање и правни положај Агенције примењују се одредбе закона којим се уређују јавне агенције.

Сагласност на акт којим се утврђују висина плата и број запослених у Агенцији даје Влада.

Послови Агенције

Члан 6

Агенција је надлежна да:

- 1) доноси подзаконске прописе за спровођење овог закона;
- 2) доноси Програм систематског испитивања радиоактивности у животној средини;
- 3) доноси Програм за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за заштиту од јонизујућих зрачења;
- 4) доноси Програм за правовремену најаву акцидента;
- 5) припрема предлоге програма из члана 4. овог закона;
- 6) припрема предлог Плана за деловање у случају акцидента;
- 7) израђује упутства и процедуре потребне за спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
- 8) издаје, продужава и одузима лиценце за обављање радијационе делатности и нуклеарне активности;
- 9) издаје и одузима дозволе за промет радиоактивних и нуклеарних материјала;

- 10) издаје, продужava и одузима решења правним лицима или предузетницима за обављање послова заштите од јонизујућих зрачења, радијационе делатности или нуклеарне активности;
- 11) издаје потврде о евидентирању извора јонизујућих зрачења;
- 12) издаје сертификате одговорним лицима за заштиту од јонизујућих зрачења;
- 13) прописује висину накнаде за издавање лиценци, дозвола, решења, потврда о евидентирању и сертификата;
- 14) води регистар пријава и издатих лиценци, дозвола, решења, потврда о евидентирању и сертификата;
- 15) формира и одржава базу података (централни регистар) о изворима јонизујућих зрачења и корисницима тих извора, професионално изложеним лицима, као и о другим подацима од значаја за заштиту од јонизујућих зрачења, радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;
- 16) води централну евиденцију о нуклеарним објектима, нуклеарним материјалима и радиоактивном отпаду и врши контролу евиденција које воде корисници;
- 17) прати обим и промену нивоа радиоактивности и оцењује њен утицај на становништво и животну средину и с тим у вези налаже спровођење потребних мера и прати њихово извршавање;
- 18) објављује годишњи извештај о нивоу излагања становништва јонизујућим зрачењима у Републици Србији;
- 19) врши контролу испуњености услова на основу којих су издате лиценце, дозволе и решења из тач. 8), 9) и 10) овог става;
- 20) обезбеђује јавност у раду на спровођењу овог закона и у поступку доношења подзаконских прописа;
- 21) доставља средствима јавног информисања, надлежним државним органима и Међународној агенцији за атомску енергију информације од значаја за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;
- 22) остварује сарадњу са надлежним државним органима из свог делокруга;
- 23) самостално или у сарадњи са надлежним државним органима остварује сарадњу са Међународном агенцијом за атомску енергију и другим међународним телима и надлежним органима других држава у вези са спровођењем овог закона;
- 24) даје мишљење на захтев надлежних државних органа у вези са приступањем међународним конвенцијама и другим споразумима у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;

25) обавља и друге послове утврђене законом.

Послове из става 1. тач. 1), 2), 3), 4), 8), 9), 10), 11), 12), 14), 15), 16), 17) и 21) овог члана Агенција врши као поверене послове.

IV ЗАШТИТА ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА

Начела

Члан 7

Заштита од јонизујућих зрачења при радијационим делатностима, нуклеарним активностима и управљању радиоактивним отпадом заснива се на следећим начелима:

- 1) *оправданост примене* - услови и дозвољеност вршења постојећих и будућих радијационих делатности, нуклеарних активности и активности управљања радиоактивним отпадом утврђују се и цене према економској, друштвеној и другој користи коју њихово вршење пружа друштву у односу на радијационе ризике који могу наступити услед њиховог вршења, узимајући у обзир најбоље доступне податке о њиховој ефикасности или последицама;
- 2) *оптимизација заштите од јонизујућих зрачења* - свака активност мора бити изведена тако да изложеност јонизујућим зрачењима буде онолико ниска колико је то објективно могуће постићи, с обзиром на економске и друштвене факторе;
- 3) *ограничавање индивидуалног излагања* - радијациона делатност мора се планирати тако да излагања појединаца буду увек испод прописаних граница.

Мере заштите од јонизујућих зрачења

Члан 8

Мере заштите од јонизујућих зрачења које се спроводе ради заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења су:

- 1) систематско испитивање радиоактивности у животној средини;
- 2) одређивање услова за производњу, промет и коришћење извора јонизујућих зрачења;
- 3) обезбеђивање и коришћење опреме и средстава за заштиту од јонизујућих зрачења и контрола ефикасности те заштите;
- 4) испитивање радиоактивности, ограничавање или забрана производње, промета и коришћења производа и сировина за производњу који су контаминирани радионуклидима изнад прописаних граница;
- 5) вођење евиденција о изворима јонизујућих зрачења;

- 6) вођење евиденција о материјалима и сировинама којима се у техничко-технолошком поступку повећава концентрација природних радионуклида изнад прописаних граница;
- 7) вођење евиденција о изложености јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва;
- 8) утврђивање услова рада и спровођење прописаних мера заштите на раду од штетног дејства јонизујућих зрачења;
- 9) контрола и праћење здравственог стања професионално изложених лица;
- 10) обучавање и оспособљавање кадрова у области заштите од јонизујућих зрачења;
- 11) лична и колективна заштита људи од јонизујућих зрачења;
- 12) спровођење и примена мера из Плана за деловање у случају акцидента;
- 13) сакупљање, складиштење, третман и одлагање радиоактивног отпада;
- 14) успостављање система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења;
- 15) контрола радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту;
- 16) спречавање недозвољеног промета радиоактивног и нуклеарног материјала;
- 17) деконтаминација лица, радне и животне средине.

Систематско испитивање радиоактивности у животnoj средини

Члан 9

Систематско испитивање радиоактивности у животnoj средини (у даљем тексту: мониторинг радиоактивности) врши се ради утврђивања присуства радионуклида у животnoj средини и процене нивоа излагања становништва јонизујућим зрачењима и то у редовним условима, у случају сумње на акцидент и у току акцидента.

Мониторинг радиоактивности из става 1. овог члана врши се у складу са Програмом систематског испитивања радиоактивности у животnoj средини који доноси Агенција.

Програмом из става 2. овог члана утврђују се места, временски интервали, врсте и начини систематског испитивања радиоактивности у животnoj средини.

На програм из става 2. овог члана сагласност даје Влада.

Услови за вршење мониторинга радиоактивности

Члан 10

Мониторинг радиоактивности или поједина испитивања у оквиру њега може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима мерења радиоактивности у узорцима из животне средине;
- 2) има одговарајући лабораторијски простор за обраду, мерења и чување узорака;
- 3) има стандардну лабораторијску опрему за припрему узорака;
- 4) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;
- 5) има одговарајућу рачунарску и софтверску опрему;
- 6) је акредитовано код националног или међународног акредитационог тела.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши послове из става 1. овог члана.

Извештај о мониторингу радиоактивности

Члан 11

Правно лице које врши мониторинг радиоактивности дужно је да достави Агенцији извештај о мониторингу радиоактивности у животној средини најкасније до 31. маја текуће године за претходну годину, а у случају акцидента или на захтев Агенције, одмах.

Процена нивоа изложености јонизујућим зрачењима становништва врши се на основу мониторинга радиоактивности из члана 9. овог закона и других испитивања на захтев Агенције.

На основу резултата мониторинга радиоактивности Агенција прати излагање становништва јонизујућим зрачењима, налаже предузимање хитних мера у случају повећања радиоактивности и врши процену примљених доза код становништва.

Агенција објављује у посебној стручној публикацији годишњи извештај о нивоу излагања становништва јонизујућим зрачењима.

Средства за покриће трошкова мониторинга радиоактивности и процене нивоа излагања становништва јонизујућим зрачењима, као и за процену нивоа медицинског излагања, обезбеђују се из буџета Републике Србије.

Границе садржаја радионуклида

Члан 12

Вода за пиће, животне намирнице, сточна храна, лекови, предмети опште употребе, грађевински материјал и друге робе не могу се стављати у промет ако садрже радионуклиде изнад прописаних граница.

Агенција прописује границе садржаја радионуклида за производе из става 1. овог члана.

Услови за вршење мерења садржаја радионуклида

Члан 13

Мерења садржаја радионуклида у производима из члана 12. став 1. овог закона може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима мерења радиоактивности у узорцима из животне средине;
- 2) има одговарајући лабораторијски простор за обраду, мерења и чување узорака;
- 3) има стандардну лабораторијску опрему за припрему узорака;
- 4) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;
- 5) има одговарајућу рачунарску и софтверску опрему;
- 6) је акредитовано код националног или међународног акредитационог тела.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши послове из става 1. овог члана.

Повећања концентрације природних радионуклида у техничко-технолошком поступку

Члан 14

Правно лице или предузетник коме у техничко-технолошком поступку производње долази до повећања концентрације природних радионуклида изнад граница прописаних за контаминацију животне средине, дужно је да о томе води евиденцију и да је достави Агенцији.

Агенција прописује садржај и рокове достављања евиденције из става 1. овог члана и утврђује списак правних лица и предузетника којима у техничко-технолошком поступку производње долази до повећања концентрације природних радионуклида изнад граница прописаних за контаминацију животне средине.

Агенција је дужна да на основу достављене евиденције процени степен угрожености здравља људи и животне средине и наложи спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења.

Трошкове спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења сноси правно лице или предузетник из става 1. овог члана.

Програм за правовремену најаву акцидента

Члан 15

Ради правовременог откривања акцидента који угрожава или може угрозити територију Републике Србије успоставља се систем правовремене најаве акцидента који обезбеђује непрекидно мерење јачине амбијенталне еквивалентне дозе, на основу Програма за правовремену најаву акцидента који доноси Агенција.

На програм из става 1. овог члана сагласност даје Влада.

Услови за вршење мерења ради правовремене најаве акцидента

Члан 16

Мерења ради правовремене најаве акцидента може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима мерења радиоактивности у узорцима из животне средине;
- 2) има одговарајући лабораторијски простор за обраду, мерења и чување узорака;
- 3) има стандардну лабораторијску опрему за припрему узорака;
- 4) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;
- 5) има одговарајућу рачунарску и софтверску опрему;
- 6) је акредитовано код националног или међународног акредитационог тела.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши мерења из става 1. овог члана.

Средства за спровођење програма из члана 15. овог закона и трошкови мерења ради правовремене најаве акцидента обезбеђују се из прихода Агенције и буџета Републике Србије.

Пројекат мера радијационе сигурности и безбедности

Члан 17

Пројекат мера радијационе сигурности и безбедности је саставни део техничке документације за објекте у којима се користе или ће се користити извори јонизујућих зрачења, а чијом се реализацијом обезбеђује да такви објекти испуњавају прописани ниво заштите професионално изложених лица, становништва и животне средине од јонизујућих зрачења.

Агенција прописује садржај пројекта из става 1. овог члана за сваку радијациону делатност.

Агенција даје сагласност на пројекат мера радијационе сигурности и безбедности.

Услови за израду пројекта мера радијационе сигурности и безбедности

Члан 18

Израду пројекта мера радијационе сигурности и безбедности може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима пројектовања мера заштите од јонизујућих зрачења;
- 2) има одговарајући простор за рачунарску опрему и пројектну документацију;
- 3) има рачунарску и софтверску опрему за евалуацију и обраду података и одговарајуће стандардизоване програме за пројектовање и прорачун мера заштите од јонизујућих зрачења.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши пројектовање мера радијационе сигурности и безбедности.

Мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима

Члан 19

Ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва врше се прописана мерења, у складу са овим законом.

Агенција прописује врсте, начин и временске интервале мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва.

Мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима;
- 2) има одговарајући лабораторијски простор за обраду, мерења и чување узорака;
- 3) има стандардну лабораторијску опрему за припрему узорака;
- 4) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;
- 5) има одговарајућу рачунарску и софтверску опрему;
- 6) је акредитовано код националног или међународног акредитационог тела.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши мерења из става 1. овог члана.

Процена нивоа излагања професионално изложених лица, пацијената и становништва

Члан 20

Правно лице из члана 19. став 3. овог закона дужно је да спроводи прописана мерења из члана 19. овог закона и да води евиденцију о извршеним мерењима ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва и да извештај о тим мерењима достави Агенцији.

Агенција прописује садржај извештаја о мерењима из става 1. овог члана, начин вођења евиденције, рокове чувања евиденције, као и поступак обавештавања надлежних органа.

Програм за допунско обучавање и оспособљавање

Члан 21

Ради спровођења допунског обучавања и оспособљавања у области заштите од јонизујућих зрачења, Агенција доноси Програм за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и објављује га у "Службеном гласнику Републике Србије".

На програм из става 1. овог члана сагласност даје Влада.

Услови за вршење допунског обучавања и оспособљавања

Члан 22

Допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења у складу са програмом из члана 21. овог закона може да врши правно лице које:

1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења;

2) има одговарајући простор, наставна средства и опрему за практичан рад и спровођење обуке и образовања у складу са програмом из члана 21. овог закона.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења.

Мерења ради контроле система управљања квалитетом

Члан 23

Мерења ради контроле система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења може да врши правно лице које:

1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима мерења ради контроле квалитета спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења;

2) има одговарајући простор за обраду, мерења и чување узорака;

3) има стандардну лабораторијску опрему за припрему узорака;

4) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;

5) има одговарајућу рачунарску и софтверску опрему;

6) примењује акредитоване методе испитивања и систем управљања квалитетом.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши послове из става 1. овог члана.

Деконтаминација радне и животне средине

Члан 24

Деконтаминацију радне и животне средине може да врши правно лице које:

1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења;

2) има одговарајући лабораторијски простор за деконтаминацију и простор за привремено чување радиоактивног отпадног материјала;

- 3) има лична заштитна средства;
- 4) има специфичну преносиву мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове, као и одговарајућа деконтаминациона средства и опрему;
- 5) има специјално возило за превоз радиоактивног материјала.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши деконтаминацију радне и животне средине.

Деконтаминација лица

Члан 25

Деконтаминацију лица (у даљем тексту: хумана деконтаминација) може да врши правно лице које:

- 1) има запослено лице са високим образовањем стеченим на дипломским академским студијама, у природно-математичким или техничко-технолошким наукама, са три године радног искуства на пословима спровођења мера заштите од јонизујућих зрачења;
- 2) има одговарајући лабораторијски простор за хуману деконтаминацију и простор за привремено чување радиоактивног отпадног материјала;
- 3) има специфичну мерну опрему која испуњава прописане метролошке услове;
- 4) има одговарајућа стандардизована средства за хуману деконтаминацију.

Агенција прописује ближе услове које мора да испуњава правно лице које врши хуману деконтаминацију.

Овлашћење за вршење послова заштите од јонизујућих зрачења

Члан 26

На основу испуњености прописаних услова Агенција решењем овлашћује правно лице за вршење послова из чл. 10, 13, 16, 18, 19, 22, 23, 24, 25. и 70. овог закона.

Решење за вршење послова из става 1. овог члана издаје се у року од 30 дана од дана подношења захтева и документације којом се доказује испуњеност прописаних услова.

Решење се издаје са роком важности од пет година и непреносиво је.

Правно лице из става 1. овог члана дужно је да пријави Агенцији сваку промену података о испуњености услова на основу којих је издато решење.

Овлашћено правно лице из става 1. овог члана дужно је да 60 дана пре истека важења решења поднесе захтев Агенцији за продужење важења решења.

Продужење важења решења врши се на исти временски период и под истим условима на основу којих је издато претходно решење.

На решење које Агенција изда правном лицу у области заштите од јонизујућих зрачења може се изјавити жалба министру надлежном за послове заштите од јонизујућих зрачења.

Решење министра из става 7. овог члана је коначно.

Списак овлашћених правних лица за обављање послова из става 1. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

О издатим решењима Агенција води евиденцију.

Одузимање овлашћења пре истека рока важности

Члан 27

Агенција ће овлашћеном правном лицу одузети овлашћење и пре истека рока важности решења, ако:

- 1) престане да испуњава неке од прописаних услова на основу којих је издато решење;
- 2) не обавести Агенцију о акциденту који је уочио у вршењу послова у области заштите од јонизујућих зрачења;
- 3) утврди да не врши послове у области заштите од јонизујућих зрачења у складу са овим законом, односно ако у одређеном року не отклони недостатке и неправилности у раду;
- 4) не врши прописана мерења или прикрије податке или достави нетачне податке који су битни за предузимање мера заштите од јонизујућих зрачења.

Евиденција о обављеним пословима

Члан 28

Овлашћено правно лице из члана 26. став 1. овог закона дужно је да води евиденцију о извршеним пословима из области заштите од јонизујућих зрачења и да податке из те евиденције доставља Агенцији најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину.

Образац и садржај евиденције из става 1. овог члана прописује Агенција.

Услови за обављање радијационе делатности

Члан 29

Правно лице, односно предузетник може да обавља радијациону делатност ако испуњава следеће услове:

- 1) да објекти и просторије у којима се производе и складиште извори јонизујућих зрачења или са њима раде, одговарају техничким, сигурносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту људи и животне средине од јонизујућих зрачења;
- 2) да лицима која раде са изворима јонизујућих зрачења обезбеди одговарајућа средства за заштиту од јонизујућих зрачења, као и опрему за мерење јонизујућих зрачења;
- 3) да има, у зависности од врсте радијационе делатности коју обавља, запослена лица која имају прописану стручну спрему и испуњавају прописане здравствене услове за рад са изворима јонизујућих зрачења;
- 4) да спроводи мере којима се спречава да радиоактивни отпад проузрокује контаминацију животне средине;
- 5) да обезбеди радиоактивни материјал, рендген апарате и друге уређаје који производе јонизујућа зрачења и да их користи и ставља у промет, у складу са прописаним условима;
- 6) да спроводи и друге мере заштите од јонизујућих зрачења за обављање радијационе делатности утврђене овим законом.

Агенција прописује ближе услове из става 1. овог члана које мора да испуњава правно лице, односно предузетник за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности

Члан 30

На основу испуњености прописаних услова из члана 29. овог закона Агенција правном лицу, односно предузетнику издаје лиценцу за обављање радијационе делатности.

Правно лице, односно предузетник не може отпочети обављање радијационе делатности ако за такву делатност претходно не прибави лиценцу за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности издаје се решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева са документацијом којом се доказује испуњеност прописаних услова за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности се издаје на пет година.

Правно лице, односно предузетник обавезан је да пријави Агенцији сваку промену података о испуњености услова на основу којих је добио лиценцу за обављање радијационе делатности.

Правно лице, односно предузетник дужан је да најкасније 60 дана пре истека важења лиценце за обављање радијационе делатности поднесе захтев Агенцији за продужење рока важности лиценце.

Продужење важења лиценце за обављање радијационе делатности се врши на исти временски период и под истим условима на основу којих је издата лиценца.

На решење Агенције о издавању, односно продужењу важења лиценце за обављање радијационе делатности може се изјавити жалба министру надлежном за послове заштите од јонизујућих зрачења.

Решење министра из става 8. овог члана је коначно.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења

Члан 31

Правно лице, односно предузетник који је добио лиценцу за обављање радијационе делатности дужно је да одреди лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења дужно је да: спроводи унутрашњи надзор над применом мера заштите од јонизујућих зрачења; брине о спровођењу личне дозиметријске контроле и набавци заштитних средстава; брине о спровођењу здравствене контроле над професионално изложеним лицима; брине о стручној оспособљености запослених за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења; брине о редовној контроли над изворима јонизујућих зрачења у прописаним роковима; организује предузимање заштитних мера у случају акцидента; обезбеђује вођење евиденција; присуствује инспекцијском надзору и обавља друге послове у вези са изворима јонизујућих зрачења које одреди Агенција или на које је обавезно према одредбама овог закона.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења мора да има завршену најмање средњу школу одговарајуће струке, радно искуство у области заштите од јонизујућих зрачења и допунску оспособљеност и обученост, у складу са програмом из члана 21. став 1. овог закона.

Агенција прописује врсту и степен стручне спреме лица одговорног за заштиту од јонизујућих зрачења, радно искуство у области заштите од јонизујућих зрачења и допунску оспособљеност и обученост, у зависности од радијационе делатности.

На основу испуњености прописаних услова Агенција лицу одговорном за заштиту од јонизујућих зрачења издаје сертификат.

Потврда о евидентирању

Члан 32

Правно лице, односно предузетник који обавља делатност малог радијационог ризика, односно користи изворе јонизујућих зрачења ниске активности није дужан да прибави лиценцу за такву врсту делатности, али је обавезан да прибави од Агенције потврду о евидентирању таквих извора.

Агенција утврђује изворе јонизујућих зрачења за чије је коришћење правно лице, односно предузетник дужан да прибави потврду о евидентирању, као и изворе јонизујућих зрачења за чије коришћење није дужан да прибави потврду о евидентирању.

Обавезе носиоца лиценце за обављање радијационе делатности

Члан 33

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности дужан је да:

- 1) редовно одржава и сервисира изворе јонизујућих зрачења;
- 2) води прописану евиденцију о изворима јонизујућих зрачења;
- 3) пријави Агенцији све промене везане за рад извора јонизујућих зрачења од значаја за радијациону сигурност и безбедност;
- 4) пријави Агенцији престанак коришћења извора јонизујућих зрачења, као и начин његовог чувања, складиштења и могућност трајног одлагања;
- 5) пријави Агенцији сваку промену у односу на прописане услове на основу којих му је издата лиценца за обављање радијационе делатности;
- 6) спроводи и друге мере заштите од јонизујућих зрачења утврђене овим законом.

Обавезе према професионално изложеним лицима

Члан 34

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да професионално изложеним лицима обезбеди личну дозиметријску контролу, да их опреми личним заштитним средствима, да обезбеди проверавање исправности тих средстава и њихово правилно коришћење, да их упућује на редовне здравствене прегледе, као и на допунско обучавање и оспособљавање, у складу са програмом из члана 21. став 1. овог закона.

Носилац лиценце из става 1. овог члана дужан је да, зависно од врсте радијационе делатности, односно нуклеарне активности, спроводи прописана мерења из члана 19. ст. 1. и 2. овог закона, ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица.

Обавеза чувања радиоактивног отпада

Члан 35

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да зависно од врсте радијационе делатности, односно нуклеарне активности, радиоактивни отпад који је настао при раду привремено

чува на прописан начин у свом спремишту најдуже годину дана и да га најкасније до истека тог рока преда носиоцу лиценце за управљање складиштем радиоактивног отпада.

Агенција прописује начин привременог чувања радиоактивног отпада из става 1. овог члана.

Обавеза вођења евиденције

Члан 36

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да води евиденцију и да Агенцији достави прописане податке о изворима јонизујућих зрачења, о професионално изложеним лицима и о радиоактивном отпаду.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности у медицинске сврхе, дужан је да, поред евиденције из става 1. овог члана, води и евиденцију о изложености пацијената јонизујућим зрачењима.

Образац и садржај евиденције из ст. 1. и 2. овог члана прописује Агенција.

Агенција води централни регистар о изворима јонизујућих зрачења, носиоцима лиценци, професионално изложеним лицима и о радиоактивном отпаду.

Обавеза управљања квалитетом

Члан 37

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности и овлашћена правна лица дужни су да успоставе и спроводе систем управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења.

У зависности од радијационе делатности, односно нуклеарне активности коју обавља носилац лиценце, односно од послова које у области заштите од јонизујућих зрачења обавља овлашћено правно лице, Агенција прописује начин, врсте и временске интервале у којима се врше мерења ради контроле система управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења.

Обавеза спровођења деконтаминације

Члан 38

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да одмах спроведе и сноси трошкове деконтаминације лица, радне и животне средине до чије контаминације је дошло услед радијационе делатности, односно нуклеарне активности, као и да сноси административне трошкове утврђивања непосредне опасности наступања контаминације и/или порекла контаминације.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да надокнади трошкове спровођења радњи из става 1. овог члана, уколико их је преузео и спровео надлежни орган.

Агенција прописује границе контаминације лица, радне и животне средине и начине спровођења деконтаминације.

Носилац лиценце из става 1. овог члана који је одговоран за контаминацију, као и овлашћено правно лице које спроводи деконтаминацију дужни су да о томе одмах доставе извештај Агенцији.

Агенција обавештава професионално изложена лица и јавност о могућим штетним последицама излагања јонизујућим зрачењима услед контаминације.

Одговорност за насталу штету

Члан 39

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности одговара за штету насталу услед радијационе делатности или нуклеарне активности, у складу са начелом објективне одговорности.

У случају када се не може одмах утврдити носилац лиценце који је одговоран за контаминацију, трошкове деконтаминације и настале штете које је неопходно одмах покрити, сноси Република Србија.

Носилац лиценце за кога је утврђено да је одговоран за контаминацију дужан је да средства у висини трошкова деконтаминације уплати на рачун буџета Републике Србије.

Услови за рад професионално изложених лица

Члан 40

Професионално изложена лица морају да имају прописану стручну спрему и морају бити оспособљена за рад и спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења.

Професионално изложена лица морају да испуњавају здравствене услове и дужна су да изврше здравствени преглед пре ступања на рад, у току рада, у случају акцидента, по потреби и након престанка рада у нуклеарном објекту или са изворима јонизујућих зрачења.

Здравствене прегледе лица из става 2. овог члана врши здравствена установа која за то испуњава услове утврђене прописима којима се уређује здравствена заштита.

Степен стручне спреме, оспособљеност за рад и спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и здравствене услове професионално изложених лица прописује Агенција.

Забране и ограничења за рад са изворима јонизујућих зрачења

Члан 41

Забрањује се рад са изворима јонизујућих зрачења:

- 1) лицима млађим од 18 година;
- 2) женама за време трудноће;
- 3) женама за време дојења детета, ако раде са отвореним изворима јонизујућих зрачења.

Забрањено је излагање јонизујућим зрачењима изнад граница прописаних за становништво лицима млађим од 18 година, осим лицима старијим од 16 година, за време прописане обуке у току редовног школовања за рад са изворима јонизујућих зрачења.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да обезбеди ниво заштите тако да спречи излагање изнад граница прописаних за становништво:

- 1) запосленим женама за време трудноће;
- 2) запосленим женама за време дојења детета, ако раде са отвореним изворима јонизујућих зрачења.

Границе излагања

Члан 42

Професионално изложена лица, лица на школовању и становништво не могу бити изложени јонизујућим зрачењима изнад прописаних граница.

Агенција прописује границе излагања јонизујућим зрачењима за професионално изложена лица, лица на школовању и становништво.

Радијационе делатности и нуклеарне активности у медицини

Члан 43

Радијационе делатности и нуклеарне активности у медицини могу да се обављају на прописан начин, ако доктор медицине одговарајуће специјалности изврши процену медицинске оправданости и одобри дијагностички или терапијски поступак уз спровођење принципа и мера заштите од јонизујућих зрачења.

Границе излагања за професионално изложена лица и становништво не односе се на излагање пацијената у медицинске сврхе.

Услове за обављање радијационе делатности, односно нуклеарне активности у медицини, као и начин заштите пацијената приликом медицинског излагања ради спровођења дијагностичког или терапијског поступка прописује Агенција.

Процена нивоа медицинског излагања

Члан 44

Ради процене нивоа медицинског излагања јонизујућим зрачењима врше се посебна мерења на захтев Агенције.

Агенција прописује врсте и начин мерења за процену нивоа медицинског излагања јонизујућим зрачењима.

Забрана систематског рендгенског снимања становништва

Члан 45

Забрањено је систематско рендгенско снимање становништва, осим у изузетним случајевима, ако такву меру пропише министарство надлежно за послове здравља, уз прибављену сагласност Агенције о испуњености мера заштите од јонизујућих зрачења за систематско рендгенско снимање становништва.

V НУКЛЕАРНА СИГУРНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ

Мере нуклеарне сигурности и безбедности

Члан 46

Мере нуклеарне сигурности и безбедности које се предузимају код свих активности у вези са нуклеарним објектима, нуклеарним материјалима, радиоактивним отпадом, као и у случају акцидента, јесу:

- 1) обезбеђивање услова за лоцирање, пројектовање, изградњу, пробни рад, пуштање у рад, коришћење, трајан престанак рада и декомисију нуклеарних објеката;
- 2) испуњавање критеријума за оцену сигурности нуклеарних објеката;
- 3) обезбеђивање услова за промет и коришћење нуклеарних материјала;
- 4) обезбеђивање и спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења у нуклеарном објекту и његовој околини;
- 5) утврђивање прописаних услова које морају испуњавати лица која раде у нуклеарном објекту;
- 6) обезбеђивање услова за сакупљање, евидентирање, обрађивање, складиштење и одлагање радиоактивног отпада;
- 7) физичка заштита нуклеарног објекта;
- 8) спречавање недозвољеног промета нуклеарних материјала;

9) обезбеђивање услова за спровођење Плана деловања у случају акцидента.

Услови за лоцирање, пројектовање, изградњу, пробни рад, пуштање у рад, коришћење, трајан престанак рада и декомисију нуклеарних објеката

Члан 47

Приликом лоцирања, пројектовања, изградње, пробног рада, пуштања у рад, коришћења, трајног престанка рада и декомисије нуклеарних објеката, предузимају се следеће мере нуклеарне сигурности и безбедности:

- 1) утврђивање прописаних услова за лоцирање, пројектовање, изградњу, пробни рад, пуштање у рад, коришћење, трајан престанак рада и декомисију нуклеарног објекта;
- 2) утврђивање прописаних критеријума за оцену сигурности нуклеарног објекта;
- 3) утврђивање прописаних услова за промет и коришћење нуклеарних материјала;
- 4) утврђивање прописаних услова које морају испуњавати лица која раде у нуклеарном објекту;
- 5) обезбеђивање и спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења у нуклеарном објекту и његовој околини;
- 6) утврђивање прописаних услова и критеријума за сакупљање, евидентирање, складиштење, третман и одлагање радиоактивног отпада;
- 7) физичка заштита и друге мере безбедности нуклеарног објекта и нуклеарних материјала;
- 8) спровођење и примена прописаних мера у случају нуклеарног акцидента.

Агенција прописује услове, критеријуме и мере из става 1. овог члана.

Лоцирање и изградња нуклеарног објекта

Члан 48

Нуклеарни објекат се може градити само на локацији за коју је донет просторни и урбанистички план, у складу са програмима из члана 4. овог закона, прописима којима се уређује планирање и изградња објеката и прописима којима се уређује поступак процене утицаја на животну средину.

Народна скупштина, на предлог Владе, разматра оправданост изградње нуклеарног објекта и о свом ставу обавештава Владу.

Управљање нуклеарним објектима

Члан 48а

Управљање нуклеарним објектима у Републици Србији је делатност од општег интереса.

За обављање делатности из става 1. овог члана оснива се јавно предузеће.

Средства за оснивање и рад јавног предузећа из става 2. овог члана чини део средстава у државној својини, у институтима чији је оснивач Република Србија, и то: објекти, опрема и уређаји Института за нуклеарне науке Винча и Института за технологију нуклеарних и других минералних сировина, а који су у функцији обављања делатности управљања нуклеарним објектима за које се оснива јавно предузеће.

Лиценца за обављање нуклеарне активности

Члан 49

Нуклеарни објекат се може лоцирати, пројектовати, изградити, пустити у пробни рад, пустити у рад, користити, трајно престати са радом и започети његова декомисија само уз претходно прибављену лиценцу за обављање нуклеарне активности коју издаје Агенција.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да прибави лиценцу Агенције и за сваку измену или модификацију у току лоцирања, пројектовања, изградње, пуштања у пробни рад, пуштања у рад, коришћења, трајног престанка рада и декомисије нуклеарног објекта.

Захтев за добијање лиценце из става 1. овог члана и потребну документацију правно лице подноси Агенцији.

Уз захтев за издавање лиценце из става 1. овог члана подносилац захтева дужан је да достави и мишљење органа надлежног за заштиту животне средине о анализи утицаја нуклеарног објекта на животну средину.

Лиценца из ст. 1. и 2. овог члана може се издати када се утврди да су испуњене све прописане мере нуклеарне сигурности, а на основу извештаја о нуклеарној сигурности и друге прописане документације, коју, за сваку нуклеарну активност појединачно, прописује Агенција.

Лиценца из ст. 1. и 2. овог члана се издаје решењем у року од 90 дана од дана подношења захтева за издавање лиценце.

Лиценца из става 1. овог члана се издаје на три године.

Решење којим се издаје лиценца објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Правно лице обавезно је да пријави Агенцији сваку промену података о испуњености услова на основу којих је добио лиценцу за обављање нуклеарне активности.

Правно лице дужно је да најкасније 60 дана пре истека важења лиценце за обављање нуклеарне активности поднесе захтев Агенцији за продужење рока важности лиценце.

Продужење важења лиценце за обављање нуклеарне активности се врши на исти временски период и под истим условима на основу којих је претходно издата лиценца.

На решење Агенције о издавању, односно продужењу важења лиценце може се изјавити жалба министру надлежном за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом.

Решење министра из става 12. овог члана је коначно.

Извештај о нуклеарној сигурности

Члан 50

Извештај о нуклеарној сигурности из члана 49. став 5. овог закона обавезно садржи:

- 1) анализу могућег утицаја нуклеарног објекта на животну средину и могућег утицаја догађаја у животној средини на тај објекат;
- 2) опис пројекта нуклеарног објекта у изградњи или опис постојећег стања нуклеарног објекта (пројекат изведеног стања);
- 3) податке о квалитету уграђене опреме и грађевинског материјала, као и другу техничку документацију о нуклеарном објекту која се односи на његово постојеће стање;
- 4) процену могућих акцидената и мере које су неопходне за њихову превенцију, као и мере за санацију последица у случају акцидента;
- 5) план за управљање радиоактивним отпадом;
- 6) опис система за физичку заштиту нуклеарног објекта и других мера безбедности;
- 7) другу прописану документацију.

Извештај о нуклеарној сигурности мора се допуњавати у складу са изменама које настају у пројекту у току изградње, пробног рада, пуштања у рад, коришћења и трајног престанка рада нуклеарног објекта, тако да се извештај увек односи на постојеће стање нуклеарног објекта.

Извештај о нуклеарној сигурности за декомисију нуклеарног објекта мора се континуално ревидирати и допуњавати у складу са променама на локацији и нуклеарном објекту, изменама у технологији или прописаним процедурама које настају у процесу декомисије.

Примена стандарда и техничких норматива

Члан 51

Нуклеарни објекат се пројектује, изграђује, пушта у пробни рад, пушта у рад, користи, одржава и трајно престаје са радом по прописаним стандардима, техничким нормативима

и нормама квалитета производа и услуга који обезбеђују прописану нуклеарну сигурност и безбедност објекта.

Материјал и опрема за изградњу и одржавање нуклеарног објекта морају у погледу квалитета одговарати прописаним стандардима, техничким нормативима, односно нормама квалитета, а квалитет услуга при изградњи и одржавању тих објеката мора одговарати прописаним нормативима.

Пробни рад, пуштање у рад и коришћење нуклеарног објекта

Члан 52

Рад нуклеарног објекта мора се одвијати према погонским и другим техничким упутствима која се односе на све погонске режиме, на руковање нуклеарним материјалима и транспорт тих материјала, на одржавање и надзор над техничким системима, на унутрашњу контролу и на поступке у случају акцидента.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је, да у складу са одредбама овог закона, донесе и примењује упутства и друге акте који се односе на рад нуклеарног објекта, а нарочито на:

- 1) рад и поступке при пуштању у рад, при редовном погону и при заустављању рада нуклеарног објекта или његових делова;
- 2) рад и поступке при одржавању, поправкама, прегледима и техничким контролама опреме;
- 3) рад и поступке руковања са радиоактивним отпадним материјалима;
- 4) поступке праћења радиоактивности у нуклеарном објекту и његовој околини;
- 5) организацију, рад и мере заштите од јонизујућих зрачења у нуклеарном објекту и служби прве помоћи;
- 6) програм обезбеђивања квалитета радова и опреме за сигуран рад нуклеарног објекта;
- 7) план и програм мера у случају нуклеарног акцидента и других акцидената у нуклеарном објекту;
- 8) програм мера и поступке у случају трајног престанка рада нуклеарног објекта;
- 9) програм обуке особља.

На упутства и друге акте из става 2. овог члана носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да претходно прибави сагласност Агенције.

Обавеза достављања извештаја Агенцији

Члан 53

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да Агенцији доставља извештаје о:

- 1) свакој намераваној и извршеној промени поступка из члана 52. став 2. тачка 1) овог закона, опреме или начина рада, за које су одређени услови или погонска ограничења;
- 2) кваровима опреме и акцидентима на нуклеарном објекту и предузетим мерама за отклањање последица акцидента;
- 3) грешкама особља у управљању нуклеарним објектом;
- 4) прекорачењу прописаних количина и активности испуштања гасовитих или течних радиоактивних отпадних материјала или о одступању од прописаних услова под којима се они могу испуштати;
- 5) другим околностима значајним за сигурност и безбедност нуклеарног објекта.

Носилац лиценце из става 1. овог члана дужан је да доставља Агенцији редовне извештаје о раду нуклеарног објекта у роковима и на начин који пропише Агенција.

Носилац лиценце из става 1. овог члана дужан је да на захтев Агенције достави сваку информацију о предузетим мерама нуклеарне сигурности и свим другим активностима у вези са спровођењем овог закона.

Трајан престанак рада и декомисија нуклеарног објекта

Члан 54

У случају трајног престанка рада и декомисије нуклеарног објекта носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да, у року који одреди Агенција, спроведе одговарајуће мере санације на локацији и објекту и у његовој околини.

Служба заштите од јонизујућих зрачења

Члан 55

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да организује службу заштите од јонизујућих зрачења.

Систематско испитивање радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног објекта

Члан 56

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да на прописан начин и по прописаним условима врши систематско испитивање радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног објекта.

Агенција прописује начин и услове за систематско испитивање радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног објекта.

Систематско испитивање радиоактивности у животној средини у околини нуклеарног објекта финансира власник нуклеарног објекта.

Услови за лица која рукују нуклеарним материјалима

Члан 57

Нуклеарним материјалима могу да рукују само лица која су стручно оспособљена за руковање тим материјалима.

Агенција прописује услове које морају испуњавати лица из става 1. овог члана.

Лица која нису стручно оспособљена да рукују нуклеарним материјалима, односно радиоактивним отпадом, могу под надзором лица која су за то стручно оспособљена, само преносити, утоварити, истоварити и складиштити те материјале, и то ако су претходно упознати са начином таквог рада, опасностима и мерама заштите.

Евиденција и контрола нуклеарних материјала

Члан 58

Носилац лиценце који производи, прерађује, користи или складишти нуклеарне материјале дужан је да води прописану евиденцију о тим материјалима у складу са ратификованим међународним уговорима и да податке из те евиденције доставља Агенцији.

Агенција прописује начин вођења евиденције о нуклеарним материјалима из става 1. овог члана.

Агенција води централну евиденцију о нуклеарним материјалима и врши контролу евиденција коју води носилац лиценце из става 1. овог члана.

Контрола и надзор Међународне агенције за атомску енергију

Члан 59

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да омогући, да представници Међународне агенције за атомску енергију, у складу са међународним споразумима врше контролу и надзор над нуклеарним материјалима из члана 58. овог закона.

Ради вршења контроле и надзора из става 1. овог члана носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да обезбеди:

1) место и инсталације за постављање и несметано функционисање прописане опреме за контролу нуклеарних материјала;

2) стављање пломбе и друге прописане опреме за контролу и надзор над нуклеарним материјалима.

Носилац лиценце из става 1. овог члана дужан је да обезбеди неповредивост пломбе и услове за несметано функционисање опреме за контролу и надзор нуклеарних материјала.

Интегрални систем управљања квалитетом

Члан 60

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности мора да успостави и спроводи интегрални систем управљања квалитетом.

Носилац лиценце из става 1. овог члана дужан је да плански и систематично примењује мере интегралног система управљања квалитетом које треба да обезбеде да се сви технички, конструкциони, организациони и људски фактори држе под контролом, од идентификације захтева сигурности до процене испуњења тих захтева.

Агенција прописује начин, врсте и временске интервале у којима се врши контрола мера из става 2. овог члана.

Безбедност нуклеарног објекта

Члан 61

Власник нуклеарног објекта дужан је да обезбеди физичку заштиту и друге мере безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала и радиоактивног отпада, укључујући и мере безбедности у току транспорта нуклеарног материјала.

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да донесе општи акт о мерама безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала и радиоактивног отпада.

Влада прописује мере безбедности нуклеарних објеката и нуклеарних материјала и прати њихово спровођење у складу са програмима радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

VI ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ АКЦИДЕНТА

План за деловање у случају акцидента

Члан 62

Ради заштите живота и здравља људи и животне средине у случају акцидента Влада доноси План за деловање у случају акцидента.

Планом из става 1. овог члана утврђују се интервентни и изведени интервентни нивои излагања јонизујућим зрачењима и мере за заштиту становништва и животне средине од

штетног дејства јонизујућих зрачења, начин обавештавања јавности, као и оперативни програм за спровођење делова или целине плана.

Акцидент који угрожава територију Републике Србије проглашава Влада, на предлог Агенције.

Заштита живота и здравља људи и животне средине од јонизујућих зрачења у акциденту спроводи се на основу прописаних мера за спречавање и отклањање последица које проузрокује тај догађај.

Ако се утврди да постоји опасност од ширења контаминације са територије Републике Србије на суседне државе, Влада ће обавестити о тој опасности Међународну агенцију за атомску енергију и надлежне органе суседних држава.

План за деловање у случају акцидента и активности које се у вези са тим предузимају, спроводи се у складу са Конвенцијом о раном обавештавању о нуклеарним несрећама и Конвенцијом о помоћи у случају нуклеарних несрећа или радиолошке опасности.

Влада одлучује о примању помоћи од других држава и од Међународне агенције за атомску енергију и о пружању помоћи другим државама у случају акцидента.

VII УПРАВЉАЊЕ РАДИОАКТИВНИМ ОТПАДОМ

Поступање са радиоактивним отпадом

Члан 63

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности, дужан је да радиоактивни отпад сакупља, чува, евидентира и складишти на прописан начин и по прописаним условима. Носилац лиценце дужан је да:

- 1) обезбеди да објекти и просторије у којима се радиоактивни отпад сакупља, чува, евидентира и складишти одговарају техничким, сигурносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту људи и животне средине од јонизујућих зрачења;
- 2) спроведе мере којима се спречава да радиоактивни отпад проузрокује контаминацију животне средине;
- 3) обезбеди ускладиштени радиоактивни или нуклеарни материјал.

Агенција ближе прописује начин и услове под којима се радиоактивни отпад чува, сакупља, евидентира, складишти, обрађује и одлаже.

Складиштење радиоактивног отпада

Члан 64

Република Србија се стара о привременом складиштењу и трајном одлагању радиоактивног отпада.

Радиоактивни отпад, до успостављања услова за његово трајно одлагање, привремено ће се складиштити код правног лица које има лиценцу за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада.

Носилац лиценце за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада је дужан да води евиденцију о радиоактивном отпаду и податке из те евиденције доставља Агенцији у роковима и на начин који одреди Агенција.

Носилац лиценце из става 2. овог члана учествује у трошковима трајног одлагања радиоактивног отпада.

Висину трошкова из става 4. овог члана утврђује Влада.

VIII ПРОМЕТ ИЗВОРА ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА, РАДИОАКТИВНИХ И НУКЛЕАРНИХ МАТЕРИЈАЛА

Лиценца за обављање делатности промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала

Члан 65

Делатност промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала може да врши правно лице односно предузетник које испуњава услове из члана 29. овог закона и које има лиценцу за обављање делатности промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала.

Лиценца из става 1. овог члана издаје се на начин и по поступку за издавање лиценце за обављање радијационе делатности.

Дозвола за промет извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала

Члан 66

Промет једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала може се вршити само уз претходно прибављену дозволу Агенције.

Агенција ће издати дозволу за промет једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала само ако се промет врши за корисника који има лиценцу за обављање радијационе делатности, односно нуклеарне активности, у складу

са међународним стандардима и у складу са Законом о ратификацији Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете.

Уз захтев за добијање дозволе за промет из става 2. овог члана правно лице, односно предузетник дужан је да приложи документацију коју пропише Агенција.

На промет извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала који се увозе у слободне зоне у Републици Србији примењују се одредбе ст. 1. до 3. овог члана.

Увоз, извоз и транзит извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала

Члан 67

Агенција ће издати дозволу правном лицу или предузетнику који врши увоз, извоз или транзит једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала ако су предузете мере прописане овим законом и ако се такав промет врши у складу са прихваћеним међународним конвенцијама.

Агенција ће издати дозволу правном лицу или предузетнику који врши извоз једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала само ако је увозник од надлежног органа државе у коју се врши извоз прибавио сагласност за такав увоз.

Ако извозник из става 2. овог члана мора да изврши повраћај једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала на захтев надлежног органа земље увозника, Агенција ће му издати дозволу за такву врсту промета.

Увоз, извоз и транзит једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала може да се врши само преко царинских прелаза на којима је организован инспекцијски надзор.

Увозник једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала, дужан је да о приспећу пошиљке обавести Агенцију најмање 60 дана пре приспећа пошиљке на царински прелаз.

Царински органи могу извршити царињење једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала само уз сагласност инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

Транспорт

Члан 68

Транспорт извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала на територији Републике Србије врши се у складу са прописима који уређују превоз опасних материја и међународним конвенцијама, односно уговорима о превозу опасних материја.

Забране при увозу, извозу и транзиту роба

Члан 69

Забрањује се увоз животних намирница, воде за пиће, сточне хране, вештачких ђубрива, лекова, предмета опште употребе, грађевинских материјала, руде, металних производа примарног облика, минералних сировина, секундарних сировина и друге робе ако садрже радионуклиде изнад прописаних граница.

Забрањује се извоз секундарних сировина ако садрже радионуклиде изнад прописаних граница.

Забрањује се транзит преко територије Републике Србије секундарних сировина и металне робе који садрже радионуклиде изнад прописаних граница.

Контрола радиоактивности роба

Члан 70

Агенција прописује методе и начин контроле радиоактивности роба из члана 69. став 1. овог закона.

Одређивање садржаја радионуклида у робама из члана 69. овог закона може да врши правно лице које испуњава услове из члана 10. овог закона.

Ближе услове за обављање послова из става 2. овог члана прописује Агенција.

Царињење робе из члана 69. може се вршити само ако надлежни инспектор утврди да та роба испуњава прописане услове.

Изузетно царињење одређене робе из члана 69. овог закона (грађевински материјал, руде, метални производи примарног облика, минералне сировине, секундарне сировине и друге робе) може се извршити уз достављени извештај овлашћеног правног лица о контроли радиоактивности такве робе ако је измерени садржај радионуклида мањи од прописаних граница.

На робу која се увози у слободне зоне или се смешта у складишта у Републици Србији примењују се одредбе ст. 4. и 5. овог члана.

Мере за откривање и спречавање недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала

Члан 71

Ради откривања и спречавања недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије, на граничним прелазима постављају се монитори за мерење јонизујућих зрачења (у даљем тексту: монитори).

Агенција ће прописати процедуру коришћења монитора и поступак за интервенцију у случају недозвољеног промета радиоактивних и нуклеарних материјала преко границе Републике Србије.

Набавка, постављање, коришћење и одржавање монитора финансира се из буџета Републике Србије.

IX ОДГОВОРНОСТ ЗА НУКЛЕАРНЕ ШТЕТЕ

Нуклеарна штета

Члан 72

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности одговара за нуклеарну штету проузроковану у нуклеарном акциденту у складу са Законом о ратификацији Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете и овим законом.

Осигурање за нуклеарну штету

Члан 73

Носилац лиценце за обављање нуклеарне активности мора закључити и одржавати осигурање за покриће своје одговорности за нуклеарну штету.

Осигуравач не може обуставити нити отказати осигурање ако о томе није писмено обавестио носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности најкасније шест месеци пре обустављања, односно отказивања осигурања.

Рокови за накнаду нуклеарне штете

Члан 74

Право на накнаду нуклеарне штете престаје по истеку рока од десет година од дана кад се догодио нуклеарни акцидент.

Ако је нуклеарна штета проузрокована нуклеарним акцидентом у вези са нуклеарним материјалом, који је у време нуклеарног акцидента био украден, изгубљен, бачен с брода или напуштен, рок из става 1. овог члана рачуна се од дана нуклеарног акцидента и износи 20 година од дана крађе, губитка, бацања са брода или напуштања нуклеарног материјала.

Тужба за накнаду нуклеарне штете и надлежност суда

Члан 75

Тужба за накнаду нуклеарне штете може се поднети у року од три године од дана кад је правно или физичко лице које је претрпело нуклеарну штету сазнало или је требало да зна за нуклеарну штету и за носиоца лиценце за обављање нуклеарне активности који је за њу одговоран, а најкасније до истека рокова из члана 74. овог закона.

За одлучивање о накнади нуклеарне штете месно је надлежан суд на чијем подручју се налази нуклеарни објекат.

Ако је нуклеарна штета настала за време превоза нуклеарног материјала месно је надлежан суд на чијем се подручју догодио нуклеарни акцидент.

X НАДЗОР

Надлежност за вршење надзора

Члан 76

Инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења врши министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења.

Инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности врши министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

Надзор над вршењем поверених послова

Члан 77

Надзор над радом Агенције у вршењу поверених послова из члана 6. став 2. овог закона врши, у оквиру свог делокруга, министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења и министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом, у складу са прописима којима се уређује државна управа.

Права и дужности инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења

Члан 78

У вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли су испуњени услови за обављање радијационе делатности;
- 2) да ли су испуњени услови за обављање послова из области заштите од јонизујућих зрачења;
- 3) да ли су спроведене прописане мере заштите од јонизујућих зрачења професионално изложених лица, становништва и животне средине;
- 4) да ли су спроведене прописане мере радијационе сигурности и безбедности;
- 5) да ли су спроведене друге мере прописане овим законом.

Овлашћења инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења

Члан 79

У вршењу послова из члана 78. овог закона инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења овлашћен је да:

- 1) нареди отклањање недостатака у вези са радом са изворима јонизујућих зрачења;
- 2) обустави рад са изворима јонизујућих зрачења док се не испуне прописани услови;
- 3) забрани производњу, промет и коришћење извора јонизујућих зрачења док се не испуне прописани услови;
- 4) забрани рад са изворима јонизујућих зрачења лицима која не испуњавају прописане услове;
- 5) нареди отклањање утврђених недостатака и испуњење прописаних услова правним лицима која обављају послове у области заштите од јонизујућих зрачења;
- 6) забрани овлашћеном правном лицу обављање послова у области заштите од јонизујућих зрачења док не отклони утврђене недостатке, односно не испуни прописане услове;
- 7) забрани промет извора јонизујућих зрачења преко границе Републике Србије док се не испуне прописани услови;
- 8) нареди отклањање утврђених недостатака и испуњење прописаних услова за контролу радиоактивности роба;
- 9) забрани овлашћеним правним лицима контролу радиоактивности роба;
- 10) забрани увоз, извоз и транзит роба за које се утврди да садрже радионуклиде изнад прописаних граница и нареди њихово враћање пошиљаоцу;
- 11) нареди деконтаминацију радне и животне средине, као и хуману деконтаминацију;
- 12) нареди вођење прописаних евиденција;
- 13) нареди прописано складиштење радиоактивног отпада;
- 14) нареди испуњење прописаних услова и отклањање других недостатака за које се утврди да могу изазвати штетне последице за здравље људи, радну или животну средину;
- 15) нареди и друге мере у случају неиспуњавања мера радијационе сигурности и безбедности.

Права и дужности инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом

Члан 80

У вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера нуклеарне сигурности инспектор за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом има право и дужност да утврђује:

- 1) да ли су испуњени услови за обављање нуклеарне активности;
- 2) да ли су спроведене прописане мере нуклеарне сигурности и безбедности;
- 3) да ли су спроведене друге мере прописане овим законом.

Овлашћења инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом

Члан 81

У вршењу послова из члана 80. овог закона инспектор за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом овлашћен је да:

- 1) забрани пројектовање, изградњу, пробни рад, пуштање у рад, коришћење, трајан престанак рада и декомисију нуклеарног објекта ако нису испуњене прописане мере нуклеарне сигурности и безбедности;
- 2) забрани промет нуклеарних материјала ако за то нису испуњени прописани услови;
- 3) забрани рад лицима у нуклеарном објекту ако не испуњавају прописане услове;
- 4) нареди испуњавање прописаних услова и отклањање других недостатака за које се утврди да могу изазвати штетне последице за здравље људи, радну или животну средину;
- 5) нареди отклањање недостатака у вези са управљањем радиоактивним отпадом;
- 6) нареди отклањање недостатака у вези са мерама физичко-техничке заштите и безбедношћу нуклеарних објеката;
- 7) надгледа спровођење и примену прописаних мера у случају акцидента;
- 8) нареди и друге мере у случају неиспуњавања мера нуклеарне сигурности и безбедности.

Предузимање мера у инспекцијском надзору

Члан 82

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности дужан је да инспектору за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектору за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом, без одлагања, омогући вршење инспекцијског надзора, увид у документацију, несметан рад и да му обезбеди податке и материјал потребан за вршење инспекцијског надзора.

Мере које при вршењу инспекцијског надзора нареди инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектор за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом одређују се решењем.

Против решења инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења може се изјавити жалба министру надлежном за послове заштите од јонизујућих зрачења.

Против решења инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом може се изјавити жалба министру надлежном за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом.

Решење министра из ст. 3. и 4. овог члана је коначно.

Жалба на решење не задржава његово извршење.

Легитимација инспектора

Члан 83

Инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектор за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом има службену легитимацију.

Министар надлежан за послове заштите од јонизујућих зрачења прописује образац и изглед службене легитимације инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења.

Министар надлежан за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом прописује образац и изглед службене легитимације инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

XI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Привредни преступи

Члан 84

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) обавља делатност са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима без претходно прибављеног одобрења које издаје Агенција (члан 2. став 1);
- 2) врши истраживања за развој, производњу и употребу нуклеарног оружја или ако користи нуклеарни материјал за производњу нуклеарног оружја и других експлозивних направа (члан 2. став 2);
- 3) увози на територију Републике Србије радиоактивни отпад или исслужено нуклеарно гориво иностраног порекла (члан 2. став 3);
- 4) угради радиоактивни громобран или јонизујуће детекторе дима који имају извор јонизујућих зрачења у гасовитом стању или извор јонизујућих зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању (члан 2. ст. 4. и 5);
- 5) стави у промет воду за пиће, животне намирнице, сточну храну, лекове, предмете опште употребе, грађевински материјал и друге робе које садрже радионуклиде изнад прописаних граница (члан 12. став 1);
- 6) отпочне да обавља радијациону делатност, а није претходно прибавило лиценцу Агенције (члан 30. став 2);
- 7) проузрокује контаминацију лица, радне или животне средине, а одмах не спроведе деконтаминацију и ако о томе одмах не достави извештај Агенцији (члан 38. ст. 1. и 4);
- 8) професионално изложена лица, лица на школовању или становништво изложи јонизујућем зрачењу изнад прописаних граница (члан 42. став 1);
- 9) лоцира, пројектује, изгради, пусти у пробни рад, пусти у рад, користи, трајно престане са радом нуклеарног објекта или започне његову декомисију без претходно прибављене лиценце Агенције (члан 49. став 1);
- 10) у утврђеном року у случају престанка рада и декомисије нуклеарног објекта не спроводи одговарајуће мере санације на локацији и објекту и у његовој околини (члан 54);
- 11) не води прописану евиденцију о нуклеарним материјалима које производи, прерађује, користи или складишти или ако не доставља податке из те евиденције Агенцији (члан 58. став 1);
- 12) не омогући контролу и надзор над нуклеарним материјалима представницима Међународне агенције за атомску енергију, у складу са међународним споразумима (члан 59. став 1);
- 13) ради спровођења контроле надзора над нуклеарним материјалима не обезбеди место и инсталације за постављање и несметано функционисање прописане опреме за контролу нуклеарних материјала и стављање пломбе и друге прописане опреме за контролу и надзор над нуклеарним материјалима и ако не обезбеди услове за неповредивост пломбе и несметано функционисање опреме (члан 59. ст. 2. и 3);

14) не обезбеди физичку заштиту и друге мере безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала или радиоактивног отпада, или ако не донесе општи акт о мерама безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала и радиоактивног отпада (члан 61. ст. 1. и 2);

15) сакупља, обрађује, складишти или одлаже радиоактивни отпад противно прописаном начину и прописаним условима (члан 63. став 1);

16) врши делатност промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала без лиценце за обављање промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала (члан 65. став 1);

17) за промет једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала није прибавио дозволу за обављање промета једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала (члан 66. став 1).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Члан 85

Новчаном казном од 1.000.000 до 2.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице - носилац лиценце за обављање нуклеарне активности ако не закључи и не одржава осигурање за покриће своје одговорности за нуклеарну штету.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - носиоцу лиценце за обављање нуклеарне активности новчаном казном од 80.000 до 150.000 динара.

Прекршаји

Члан 86

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) Агенцији не достави извештај о мониторингу радиоактивности у животној средини у прописаном року, а у случају акцидента или на захтев Агенције одмах (члан 11. став 1);

2) не води евиденцију о природним радионуклидима чија се концентрација повећава у току техничко-технолошког поступка производње изнад прописаних граница и ако ту евиденцију не достави Агенцији (члан 14. став 1);

3) не спроводи прописана мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва и не води евиденцију о извршеним мерењима ради процене нивоа излагања професионално изложених лица, пацијената и становништва и ако извештај о тим мерењима не достави Агенцији (члан 20. став 1);

4) не води евиденцију о извршеним пословима из области заштите од јонизујућих зрачења и ако податке из те евиденције не достави Агенцији у прописаном року (члан 28. став 1);

5) Агенцији не пријави сваку промену података о испуњености услова на основу којих је добило лиценцу за обављање радијационе делатности (члан 30. став 6);

6) од Агенције не прибави потврду о евидентирању извора ниске активности и малог радијационог ризика (члан 32. став 1);

7) професионално изложеним лицима не обезбеди личну дозиметријску контролу или им не обезбеди лична заштитна средства и проверавање исправности тих средстава и њихово правилно коришћење или их не упућује на редовне здравствене прегледе, обуку и периодичну обнову знања (члан 34);

8) радиоактивни отпад који је настао при обављању радијационе делатности, односно нуклеарне активности привремено не чува у свом спремишту на прописан начин и ако га до истека прописаног рока не преда носиоцу лиценце за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада (члан 35. став 1);

9) не води прописану евиденцију о изворима јонизујућих зрачења, о професионално изложеним лицима, о изложености пацијената, и о радиоактивном отпаду и ако Агенцији не достави прописане податке о изворима јонизујућих зрачења, професионално изложеним лицима и о радиоактивном отпаду (члан 36. ст. 1. и 2);

10) не успостави и не спроводи систем управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења (члан 37. став 1);

11) запосли професионално изложено лице које нема прописану стручну спрему или које није оспособљено за рад и за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења или ако то лице не испуњава здравствене услове или ако на пословима и задацима управљања производним процесом у нуклеарном објекту и на пословима и задацима надзора над тим процесом запосли лице које нема прописану стручну спрему и радно искуство (члан 40. ст. 1, 2. и 3);

12) не забрани излагање лица из члана 41. овог закона јонизујућем зрачењу или не спречи излагање јонизујућим зрачењима изнад прописаних граница за становништво (члан 41);

13) изврши систематско рендгенско снимање становништва без одобрења министарства надлежног за послове здравља (члан 45);

14) не доноси и ако не примењује упутства и друге акте које се односе на рад нуклеарног објекта и ако на та упутства и акте не прибави сагласност Агенције (члан 52. ст. 2. и 3);

15) Агенцији не доставља благовремено извештаје из члана 53. овог закона или ако на захтев Агенције не достави сваку информацију о предузетим мерама нуклеарне сигурности и свим другим активностима у вези са спровођењем овог закона (члан 53);

16) не организује службу заштите од јонизујућих зрачења (члан 55);

17) на прописани начин и по прописаним условима не врши систематско испитивање присуства радионуклида у животној средини у околини нуклеарног објекта (члан 56. став 1);

18) распореди на задатке и послове руковања нуклеарним материјалима лица која за то нису стручно оспособљена (члан 57. став 1);

19) не успостави и не спроводи интегрални систем управљања квалитетом или ако не примењује мере интегралног система управљања квалитетом (члан 60. ст. 1. и 2);

20) не води евиденцију о радиоактивном отпаду и ако податке из те евиденције благовремено не достави Агенцији (члан 64. став 3);

21) о приспећу пошилке једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала благовремено не обавести Агенцију (члан 67. став 5);

22) не омогући инспектору за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектору за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом вршење инспекцијског надзора, несметан рад и увид у документацију и ако му не обезбеди податке и материјал потребан за вршење инспекцијског надзора (члан 82. став 1);

23) не пријави на прописаном обрасцу и у прописаном року Агенцији све изворе јонизујућих зрачења које поседује, односно користи (члан 91).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

Члан 87

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини радње из члана 84. став 1. тач. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 16) и 17) и члана 86. став 1. тач. 2), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 21), 22) и 23) овог закона.

XII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Доношење подзаконских прописа

Члан 88

Прописи за извршавање овог закона донеће се у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана, примењиваће се прописи који су донети за спровођење закона који је био на снази до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са одредбама овог закона.

Рок за оснивање јавног предузећа

Члан 88а

Јавно предузеће из члана 48а овог закона Влада ће основати у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Решавање раније поднетих захтева

Члан 89

Захтеви који су поднети до дана ступања на снагу овог закона решаваће се по прописима који су били на снази у време када је захтев поднет.

Усклађивање са овим законом

Члан 90

Правна лица и предузетници дужни су да ускладе своје пословање са одредбама овог закона у року од три године од дана ступања на снагу овог закона.

Извори јонизујућих зрачења из члана 2. ст. 4. и 5. овог закона морају се уклонити у року од пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Трошкове уклањања извора јонизујућих зрачења из става 2. овог члана сноси правно лице или предузетник који их поседује, односно користи.

Пријава извора јонизујућих зрачења

Члан 91

Правна лица и предузетници који обављају радијациону делатност дужни су да Агенцији на прописаном обрасцу пријаве све изворе јонизујућих зрачења које поседују, односно користе, у року од годину дана од дана почетка рада Агенције.

Агенција ће прописати образац и садржај пријаве из става 1. овог члана у року од три месеца од дана почетка рада Агенције.

Трајно одлагање радиоактивног отпада

Члан 92

Република Србија ће обезбедити услове за трајно одлагање радиоактивног отпада у року од десет година од дана ступања на снагу овог закона.

Престанак важења закона

Члан 93

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити од јонизујућих зрачења ("Службени лист СРЈ", број 46/96 и "Службени гласник РС", бр. 85/05 - др. закон и 101/05 - др. закон).

Ступање на снагу закона

Члан 94

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Самостални члан Закона о изменама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности

("Сл. гласник РС", бр. 93/2012)

Члан 6

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".